

P. s. Ljudske knjižnice
Ljubljana

OBRTNIŠKI GLASNIK

GLASILO ZAVODA
ZA POSPEŠEVANJE OBRTI ZBORNICE ZA TOI V LJUBLJANI

Leto III.

Ljubljana, maja 1932

Štev. 11

V S E B I N A

Razstava obrtniških izdelkov	18
Osnovni pojmi obračunavanja stroškov v ključavničarski stroki — Josip Rebek, Lj.	19
Isolacija in slavnba higijena — Ivan Ogrin	21
Luženje lesa z raztopinami terovih lužil — Adolf Dolak	23
Nekateri sistemi toplovodnih naprav — Milan Nahtigal ml., Ljubljana	25
Kakšen je bil razvoj prevleke sten s tapetami — Drago Puc, Ljubljana	27
Razno — Iz zbornice TOI v Ljubljani // Mojstrske preizkušnje // Okrožni odbori // Usposobljenost poslovođij // Opozorilo	29
Strokovni tečajji — Tečajji za avtogeno varenje // Lužilni tečajji // Novi tečajji: Tečaj za praktično delo na mizarskih strojih	30

Naročnina znaša za vse leto 25 Din, za pol leta 13 Din, za četrt leta 7 Din, cena posamezni številki Din 2:50. // Plača in toži se v Ljubljani. // Inserati po dogovoru. // Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Beethovnova ulica (Zbornica za TOI).

Izdajatelj: Zavod za pospeševanje obrti Zbornice za TOI v Ljubljani (odgovoren Milko Krapež.) — Za uredništvo odgovoren: dr. Josip Pretnar.

Tiska tiskarna Merkur v Ljubljani (za tiskarno odgovoren Otmar Mihálek).

RAZSTAVA OBRJNIŠKIH IZDELKOV

Že mnogokrat se je poudarjala nujna potreba, da izstopi obrtništvo pred javnost s svojo posebno obrtniško razstavo. Ta naj bi pokazala visoko vrednost, preciznost, prvovrstno kvaliteto in solidnost ročnega dela ter njega dovršenost tako v tehničnem kakor v umetniškem pogledu. Ponovno so se vršili sestanki obrtniških organizacij v ta namen. Obžalovali je le, da so bile težkoče vedno tako velike, da do uresničenja ni prišlo.

Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani, ki budno sledi vsem gospodarskim pojavom v naši obrti, je v program svojega delovanja sprejel tudi prirejanje in podpiranje obrtniških razstav. Že prošlo leto je uporabil priliko Ljubljanskega Velesejma ter je v svojem paviljonu razstavil razno gradivo in predmete iz obrtniških tečajev, ki so pokazali uspehe praktičnega vežbanja in izpopolnitve obrtnika, obrtnišva in obrtnega naraščaja v strokovnih tečajih za luženje, za avtogeno varenje, za krojenje v krojaški in čevljarski stroki, za stavbne obrte, za oprekarne, za prehranjevalne stroke, razne kalkulacijske in knjigovodske tečaje itd.

Letošnji Ljubljanski Velesejm, ki se bode vršil od 4. do 13. junija, pa hoče zavod izkoristiti v to, da priredi vsaj v manjšem obsegu razstavo prvovrstnih izdelkov nekaterih obrtniških strok. Ta razstava se bode vršila v paviljonu Zavoda PO Zbornice TOI, ki se nahaja v sredini velesejma na najlepšem prostoru ter obsega malo dvorano in tri manjše prostore. Pozvani so bili obrtniki iz vseh krajev Dravske banovine, da prijavijo za to razstavo izdelke, ki so v tehničnem in umetniškem pogledu dovršeni in naj pokažejo visoko strokovno stopnjo našega obrta. Došlo je že mnogo prijav. Četudi ne bode mogoče vpoštovati vseh strok, vendar bode to, kar se bode razstavilo, značilo lep uspeh. Računati se mora pač s tem, da obrtništvo običajno ne dela na zalogo in da delo za razstavo stane ne samo mnogo truda, temveč tudi mnogo stroškov. Tudi je v ta namen potreben primeren čas za pripravo. Tokrat smo napravili prvi poizkus. Izkušnje, ki jih bomo dobili pri tej prvi razstavi, nas bodo učile za bodoče. Uverjeni smo, da se bode na prihodnjem Velesejmu slovensko obrtništvo predstavilo in uveljavilo tako, da ne bo samo v čast našemu obrtu, temveč tudi našemu gospodarstvu sploh.

Sodeč po dosedanjih prijavah, bode razmeroma dobro zastopana kovinska obrt, tako ključavničarska, kakor kleparsko-kočlarska. Obetajo se lepe stvari iz lesne stroke. Tudi živilska stroka bo pokazala spretnost in visoko kvaliteto našega obrtnika. V oblačilni stroki bode čevljarski obrtnik častno zastopan. Obžalovali je le, da v krojaški stroki radi težke krize, ki obrtniku ne dopušča delati si stroške z razstavo, ne bomo mogli nuditi onega, kar premore ta pri nas tako lepo razvita obrtniška stroka. Tudi usnjarski izdelki bodo častno zastopani.

Naš namen je in to hočemo tudi doseči, da pokažemo, da je obrtniško delo ne samo enokovredno industrijskemu delu, temveč,

da v mnogem pogledu nudi velike prednosti pred šablonskim delom. Drugo pa, kar je enako važno, pa naj bo revija teh izdelkov glasen opomin javnosti, da naj ceni domače delo in domače blago.

Opozarjamo obrtništvo na to razstavo. Želimo ne samo, da si jo ogleda, ampak tudi to, da nam za bodoče prireditve skoči na pomoč s svojimi nasveti in stvarno krifiko, osobito pa, da se v bodoče tudi oni zanimajo za razstavo svojih izdelkov, ki tokrat našemu pozivu za razstavo niso mogli ustreči.

Iosip Rebek, Lj.:

OSNOVNI POJMI OBRAČUNAVANJA STROŠKOV ZA KLJUČAVNIČARSKA DELA

Prvi in glavni pogoj obračunavanja stroškov je točna ločitev med nabavno ali nakupno ceno (lastna cena) ter prodajno ceno.

Pod lastno ceno razumemo ceno, ki jo sestavljajo lastni stroški blaga, plač in režije; ko se k lastni ceni priračuna še zaslužek, sledi prodajna cena. Dalekosežne važnosti je točna določitev resničnih lastnih stroškov, kajti ta omogoča šele pravo ugotovitev prodajne cene, tako da na eni strani ne moremo zahtevati previsoke cene, ki bi vplivala na naročilo, z druge strani nas pa obvaruje škode, ki bi nastala vsled precenene ponudbe. Pravilno sestavljen obračun lastnih stroškov omogoča tudi jasnost poznanja, koliko in na katerih delih zaslužimo, tako da nastane možnost, dobičkonosna dela močneje gojiti in onim, ki niso dobičkonosna, se izogniti. Šele potom takega stroškovnika dobi mojster končno pravi vpogled v svoje poslovne razmere ter spozna, kje so potrebna zboljšanja v obratu in katere ukrepe je treba povzeti, da se obrat gospodarsko izoblikuje.

Pri tej priliki smatram za umestno še posebej opozarjati, da tvori važen pogoj za kalkulacijo priročnost urejenega knjigovodstva, in sicer ne samo z ozirom na čisto trgovsko stran, temveč tudi z ozirom na delavnico in obrat. To še tem bolj, ko se še danes ne nahajamo v urejenih razmerah predvojne dobe in imajo gospodarske izpremembe velik vpliv na oblikovanje vseh cen.

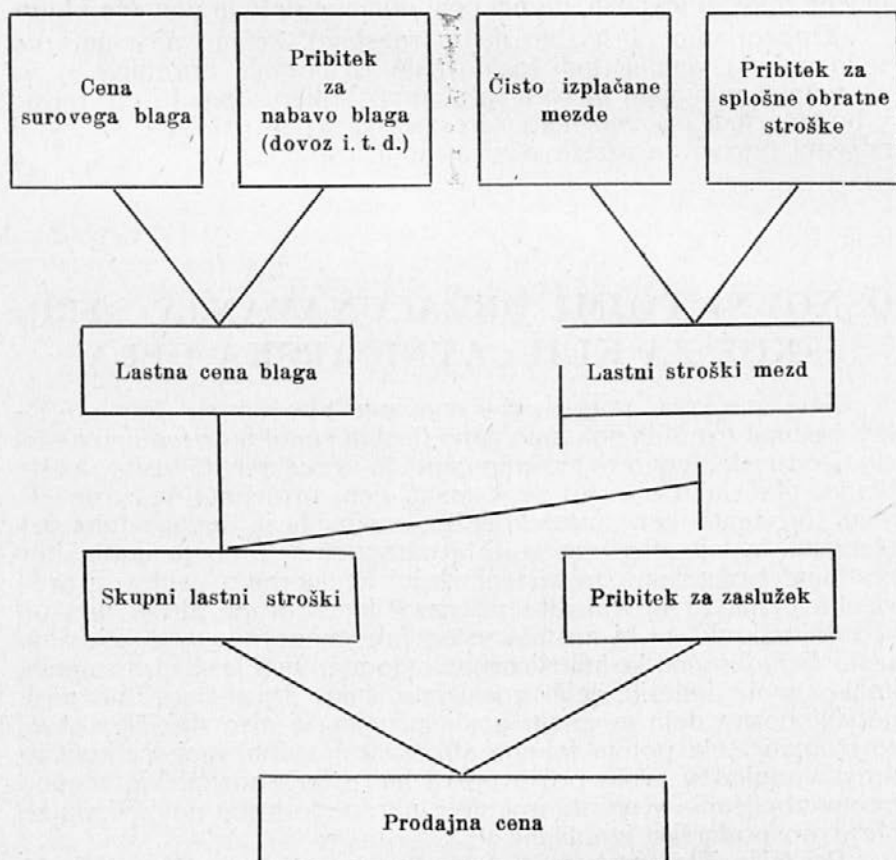
Preudarna ugotovitev čistih lastnih stroškov je torej glavna naloga vsake kalkulacije. Kadar je ugotovljena lastna cena blaga ali dela z vsemi režijskimi stroški, ki so s tem zvezani, tedaj šele moremo pravilno določiti ceno potom pribitka k lastni ceni. **Pribitek k lastni ceni je šele naš zaslužek**, ki se ravna po okolnostih, po stanju zaposlitve obrata, on je večji ali manjši. Najnižja meja, do katere lahko pristanemo s popustom na prodajni ceni brez direktne izgube, je jasno in točno ugotovljena in to je že preje proračunana

---

KUPUJ DOMAČE BLAGO!

lastna cena. Ogrodje kalkulacije sestoji in se vidi najlažje v nastopni prisposobi:

Mi moramo predvsem ugotoviti nabavno, oziroma prodajno ceno pred ali po izgotovitvi dela. Razlikovati moramo predkalkulacijo in naknadno kalkulacijo. Predkalkulacija, ki tvori podlago za vsako ponudbo, je najtežja in najmanj natančna, ona zahteva predvsem mnogo praktične izkušnje in nekako cenitev dela. Naknadna kalkulacija je bolj mehanična in se upira na resnična dejstva edino-le, če se pri tem ozira na pripadajoče režijske stroške. Pri predkalkulaciji je potrebna cenitev količine blaga in še posebej cenitev delovnega časa, zato je predkalkulacija tem točnejša, čim več praktičnih izkušenj si je pridobil rokodelca (mojster) pri prejšnjih enakih ali pa podobnih izdelkih. Čim večkrat je izdelan tak ali sličen predmet in je po izgotovitvi mojster dovršil potrebno kalkulacijo, tem več pridobi na svojih izkušnjah. Olajševalna pomoč cenitve, koliko časa se je zamudilo, obstoja tudi v tem, da si pri delih, ki večkrat nastopajo, delamo za-znambe v priročni zvezek o času, ki se je porabil za izdelek. V sličnem primeru si lahko izdelamo posebno tabelno obliko, nekako

kazalo o stroških, o izvrtnih luknjah različnega premera in različne globočine, o porabi plina pri rezanju in varenju na tekoči meter varjenega šiva ali prereza.

Stavbeni in konstrukcijski ključavničar si naj naredi opazke na podlagi izkušnje pri izdelavi železnih konstrukcij, ki jih je po izgotovitvi ponovno prekalkuliral in ugotovil, kolikšna je njegova prodajna cena za 1 kg dotičnega blaga. Ako je treba nujno staviti ponudbo, se točno ve, koliko teže bo imelo blago in tako se lahko k lastni nabavni ceni 1 kg blaga doda še pribitek, ki smo ga izračunali po izkušnji za zamudo časa itd. na 1 kg blaga, pa dobimo, koliko mora znašati ponudbena cena na 1 kg blaga, ki se ima dobaviti.

Na ta način nam je možno v teku časa vnesti iz lastne prakse lepo urejeno v priročni zvezek vsakovrstne zaznambe, ki nam potem mnogo olajšajo delo in pomagajo pri raznih kalkulacijah.

Ivan Ogrin, Ljubljana:

IZOLACIJA IN STAVBNA HIGIJENA

Pri stavbarstvu prihaja zelo v poštev zadostno in pravilno napravljena izolacija. Prejšnje čase tega niso dovolj vpoštevali, zato imamo starejše zgradbe zelo vlažne.

Navadno izoliramo proti vodi, vlagi in tudi proti drugim vremenskim vplivom, n. pr. mrazu, vročini, pa tudi proti rji itd. Prvo, kar povzroča vlago, je voda. Zato moramo predvsem skrbeti za odtok, oziroma odstranitev vode in njenega pritiska. Pri stavbah pride najbolj v poštev izolacija zidovja proti vlagi. Vlaga je dvoje vrste. Prvič zemeljska ali talna vlaga. Zemlja je sama na sebi vlažna in to vlago včrpavajo zidovje ali drugi deli stavbe. Tako postaja zidovje vlažno, kar pospešuje razkrajanje.

Druge vrste vlago pa povzročajo zunanji vplivi, n. pr. dež in mraz, ki potom vetra prihaja v vertikalni legi na zidovje.

Ako imamo opravka s pritiskom vode, moramo najprej pozkušati, da jo speljemo v druge ali nižje smeri. Če pa to ni možno napraviti, moramo izdelati ono steno ali tla iz materiala, ki je dovolj odporen, da prenaša tak pritisk.

Proti vodi in vlagi zelo dober material imamo v betonu in železobetonu. Lesene stene, takozvane zagalne stene napravljamo proti pritisku vode le bolj pri vodnih zgradbah, kjer je ena stranica neposredno v dotiki z vodo.

Najbolj uspešno porabljamo v slučaju vodnega pritiska beton, če pa je pritisk jačji, železobeton.

Poroznost ali luknjičavost gradbenega materiala je precejšnja. Ako pa vzamemo še luknjičavost stene, betona ali zidu, se ista še poveča. Iz tega sledi, kako važno je, da gradimo zidovje čimboli zgosteno, spehano ali stolčeno. Za malto ali pa za beton pa velja

še to, da je zmes, iz katere ga delamo, primerne velikosti, debela in drobna. Potem zapolni vse praznote dotičnega materiala. Kot najboljše sredstvo pa bodi za vlago ali prifisk vode cementna malta iz finega in čistega peska, ki je vsaj 2 cm debela in zelo spehana, glajena.

Treba je nadalje tudi dobre presoje in premisleka, na katerih delih zidu, oziroma stene nam je napraviti omenjeni omet, da preprečimo vsrkavanje vlage. Predvsem moramo zidovje izolirati v vodoravni (horizontalni) smeri. Kolikor je potrebno pa moramo napraviti tak omet tudi v navpični smeri. Uspešneje je, da ta omet prevlečemo z raztopljenim asfaltom, kateremu dodenemo 5 do 10% kovaške smole in enako množino tera. To zmes naneseemo na steno ter jo prevlečemo z žično ščetko ali ostrim čopičem. Ta zmes se hitro strdi. Dobe se tudi že take zmesi pripravljene, vendar je bolj svetovati na licu mesta izdelano zmes iz originalnih snovi. Priporoča se tudi primešati cementni malti takozvani »Watprof« in še različne druge kemikalije. Pri nakupu pa nasvetujemo previdnost, ker se dandanes ponuja mnogo najrazličnejšega materiala, ne da bi se vedelo, če je sploh kaj vreden. Nekateri pridevljejo malti tudi sol. Ta ne učinkuje in ne koristi mnogo.

Poleg že navedenih sredstev za izolacijo zidov v vodoravni smeri je omeniti tudi polaganje strešne lepenke na zravnano in zglijeno cementno malto. Polagajo tudi takozvane izolirne plošče. Priporočati pa je, da se polaganje izvrši tako, da se posamezni kosi presegajo vsaj za 10 cm ter da so zaliti s prej omenjeno zmesjo. Izolirne plošče so navadno 5 mm močne. Za izolacijo v vertikalni smeri pa se polaganje plošč ne priporoča, ker se plošča, oziroma lepenka ne more dovolj pritrčiti. Zato se v tej smeri izolira po preje navedenem načinu.

Imamo sicer še vse polno vrst izolacij lepo zvenceh imen, pri katerih pa je, kakor sem že omenil, potrebna največja previdnost, da se pri takem nakupu po nepotrebem ne — iznebimo denarja.

Ako stoji zgradba na prodnatem terenu, je črpanje vlage iz zemlje manjše, vsekakor pa vlaga obstoja in je tudi pri takem terenu priporočati izoliranje zidovja.

Poslopje, ki nima kleti, mora imeti izolirana vsa tla. To napravimo navadno tako, da izdelamo betonska tla, katera gladko zalikamo ali pa še položimo lepenko, oziroma izolirne plošče. Zelo uspešno odvaja vlago že pravilno in zadostno pretakanje zraka, kar dosežemo z ventilacijo. Ventilacija pa je posebno poglavje v stavbeni higijeni.

Stanovati v vlažnem stanovanju je zelo nezdravo, posebno za otroke. Tu je pravi vir raznih bolezni, osobito tuberkuloze. Ako je stavba vlažna, je to kvarno ne le zidu, ki se razkrajaja, ampak tudi lesu, ker povzroča, da se les inficira po lesni gobi. Na železnih in kovinastih predmetih pa povzroča rjo. Barva in stekla postanejo po vlagi motna. Sploh vsa stavba zelo trpi, zato je posvečati izolaciji zelo mnogo pozornosti.

Adolf Dolak:

LUŽENJE LESA Z RAZTOPINAMI TEROVIH LUŽIL

Recepti za raznovrstne mahagonijeve imitacije.

[Mahagonirof (rdeče), Mahagonibraun (rjavo), Nussbraun (orehovo-rjavo), Granatrof (granatnordeče), Ponceaurof (ponceaurdeče), Scharlach (škrlatno), Nigrosin (nigrozin)]:

V prejšnji številki smo govorili o kemičnem luženju lesa. Danes hočemo podati seznam druge skupine pripomočkov za luženje lesa in sicer terova lužila:

65. Mahagoni antik** I. 100 g Tanin, II. 50 g Chromkali.
Mahagoni antik I. 12 g Altmahagoni, II. 20 g Chromkali.
66. Mahagoni antik 50 g Chromkali.
67. Na mahagonijev les, svetlo 20 g Mahagonibraun H,
Na mahagonijev les, temnejši 50 g Mahagonibraun D.
68. Na oreh 5 g Methylenblau, 5 g Echtgelb, 10 g Croceinscharlach.
69. Na oreh, hrast, hrušev in macesnov les 5 g Methylenblau, 5 g Echtgelb,
10 g Croceinscharlach, 10 g Hell-Eichenbraun.
70. Na orehov les 10 g Nussbraun, $7\frac{1}{2}$ g Tartrazin, $7\frac{1}{2}$ g Kristall-Orange.
71. Havana rjavo, za orehov, hrušev, hrastov in macesnov les 10 g Nussbraun,
 $7\frac{1}{2}$ g Tartrazin, $7\frac{1}{2}$ g Kristall-Orange, $7\frac{1}{2}$ g Hell-Eichenbraun.
72. Usnjato rjavo, za oreh, hrast in macesen $1\frac{1}{4}$ g Tartrazin, $1\frac{1}{4}$ g Nigrosin,
 $2\frac{1}{2}$ g Kristall-Orange.
73. Kostanjevo rjavo, za oreh in hrastov les 6 g Nussbraun, 3 g Mahagonibraun,
20 g All-Eichenbraun.
74. Sivo rjavo — za orehov les kalijev permanganat.
75. Rumeno rjavo, za orehov, hrušev, in češnjev les 16 g Nussbraun, 8 g Tartra-
zin, 8 g Kristall-Orange, 10 g orehovo lužilo.
76. Rumeno rjavo, za orehov, hrušev in češnjev les svetlejši 2 g Nussbraun,
1 g Tartrazin, 1 g Kristall-Orange, $1\frac{1}{2}$ g Körnerbeize.
77. Svetlo rjavo, za orehov les 4 g Tartrazin, 4 g Kristall-Orange, 5 g Nuss-
braun, 3 g Mahagonirof, $\frac{1}{2}$ g Nigrosin.
78. Svetlo rjavo, za orehov in hrušev les 4 g Nussbraun, 2 g Kristall-Orange,
2 g Tartrazin, 4 g orehovo lužilo.
79. Svetlo rjavo, za orehov in hrušev les 24 g orehovo lužilo, 2 g Tartrazin.
80. Svetlo rjavo, za orehov in hrušev les 10 g Kristall-Orange, 2 g Crocein-
scharlach, 4 g Nigrosin.
81. Svetlo rjavo, za orehov, hrušev in macesnov les $8\frac{1}{2}$ g Nigrosin, 0·8 g
Kristall-Orange, 0·8 g Echtgelb G.
82. Rumeno rjavo, za orehov, hrušev in macesnov les $5\frac{1}{2}$ g Hell-Eichenbraun,
2 g Kristall-Orange, 1 g Nussbraun.
83. Rdeče rjavo, za mahagoni in orehov les 48 g Nussbraun, 12 g Mahagoni-
braun, 4 g Mahagonirof.
84. Rdeče rjavo — temno, za mahagoni in orehov les 40 g Nussbraun, 20 g
Mahagonibraun, 10 g Mahagonirof, 6 g Nigrosin.
85. Sivo rjavo, za mahagoni, oreh in hrušev les 8 g orehovo lužilo, 2 g Nuss-
braun, 2 g Tartrazin.
86. Sivo rjavo, za mahagoni in orehov les 10 g Mahagonibraun, 10 g Eichen-
braun, 5 g Nussbraun, 5 g Mahagonirof, 5 g Nigrosin.
87. Temno rdeče, za mahagoni in orehov les 60 g Mahagonirof, 60 g Mahagoni-
braun.
88. Temno rdeče, za mahagoni in orehov les 24 g Mahagonirof, 24 g Mahagoni-
braun, 8 g Nussbraun.
89. Temno rdeče, za mahagoni in orehov les 10 g Hell-Eichenbraun, 4 g Nuss-
braun, 6 g Mahagonibraun, 4 g Nigrosin.
90. Temno rdeče, za mahagoni in orehov les 60 g Mahagonirof, 40 g Mahagoni-
braun, 40 g Nigrosin.

** Uporabljamo označbe s tujimi imeni, ker se tako označuje v trgovini, da morejo intereseenti pravilno naročati.

91. Temno rdeče, za mahagoni in orehov les 25 g Mahagonirof, 25 g Mahagonibraun, 10 g Ponceaurof.
92. Temno rdeče, za mahagoni in orehov les 40 g Mahagonirof, 20 g Mahagonibraun.
93. Temno rdeče, za mahagoni in orehov les 6 g orehovo lužilo, 3 g Kristall-Orange, 3 g Tartrazin.
94. Svetlo sivo-rjavo, za orehov in hrastov les 1½ g Nigrosin, 1 g Echgelb, 1 g Kristall-Orange.
95. Rjavo rdeče, za orehov in hrastov les 10 g Kristall-Orange, 1 g Croceinscharlach, 4 g Nigrosin.
96. Svetlo rumeno-rjavo, za orehov in hrastov les 5½ g Hell-Eichenbraun, 2 g Kristall-Orange.
97. Temno rjavo, za hrastov les 40 g Alteichenbraun, 10 g Nigrosin.
98. Temno rjavo 48 g Nussbraun, 12 g Nigrosin.
99. Črno rjavo, za hrastov les 40 g Nussbraun, 30 g Azingrün, 30 g Nigrosin.
100. Rjavo-rdeče temno, za hrastov les 24 g Mahagonirof, 24 g Mahagonibraun, 8 g Nussbraun, 8 g Alt-Eichenbraun, 20 g Räucherbeize, 8 g Ponceaurof, 8 g Nigrosin.
101. Rjavo-rdeče temno, za hrastov les 15 g Mahagonirof, 10 g Granatrof, 10 g Ponceaurof, 10 g Scharlach, 15 g Nussbraun, 10 g Alt-Eichenbraun, 60 g Nigrosin.
102. Rjavo-rdeče temno, za hrastov les 40 g Mahagonibraun, 40 g Alt-Eichenbraun, 20 g Hell-Eichenbraun, 24 g Nussbraun, 12 g Granatrof, 8 g Mahagonirof, 12 g Nigrosin.
103. Rjavo-rdeče temno, za hrastov les 10 g Eichenbraun, 5 g Nussbraun, 5 g Mahagonirof, 5 g Nigrosin.
104. Rjavo-rdeče temno, za hrastov les 10 g Hell-Eichenbraun, 10 g Alt-Eichenbraun, 10 g Nussbraun, 8 g Mahagonibraun, 6 g Räucherbeize, Salmiak.
105. Rjavo-rdeče temno, za hrastov les 8 g Mahagonirof, 6 g Mahagonibraun, 10 g Nussbraun, 6 g Hell-Eichenbraun, 20 g Nigrosin, Salmiak.

(Konec prihodnjic.)

KREDITNO DRUŠTVO MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE

dovoljuje posojila na
menice in kredite v
tekočem računu vsem
kredita zmožnim ose-
bam in tvrdkam

Milan Nahtigal ml., Ljubljana:

NEKATERI SISTEMI TOPLOVODNIH NAPRAV

Dandanes skoraj ni več stanovanja, v katerem ne bi bila vpe-
ljana vsaj mrzla voda. Naravno, da se je sčasoma pojavila težnja,
zraven mrzle vode inštalirati tudi toplovodne naprave tako, da
nam je ob vsakem času na razpolago topla in mrzla voda. Nastali
so razni sistemi in tipi, o katerih hočemo nekoliko obširneje raz-
pravljati.

Celo toplovodno pripravo lahko delimo v direktno in indirektno,
dalje v zaprt in odprt sistem.

V splošnem si moramo glede učinkovanja toplovodnih naprav
predočiti sledeče:

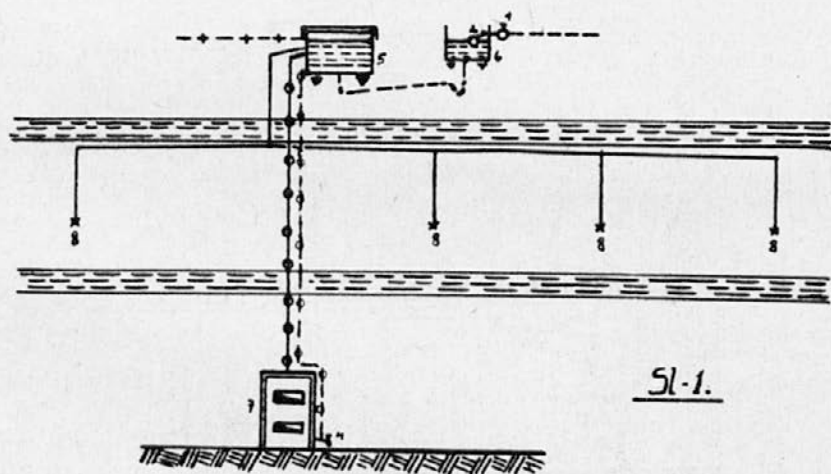
Voda ima pri $+4^{\circ}\text{C}$ najvišjo gostoto. Če se ta voda ogreje,
postane specifično lažja ter se začne gibati. Mrzla voda, katera je
težja, se mora vsled gibanja gorke istotako začeti gibati, to je
mrzla voda se giba navzdol. Tako nastane vodni krožni tek, sličen
električnemu krožnemu toku.

Pri direktnem ogrevanju se torej cirkulacija ali krožni tok
izrabi tako, da se spelje topla voda direktno v vodo, katero
hočemo ogreti. Gorka voda tukaj takorekoč mrzlo vodo potiska
navzdol.

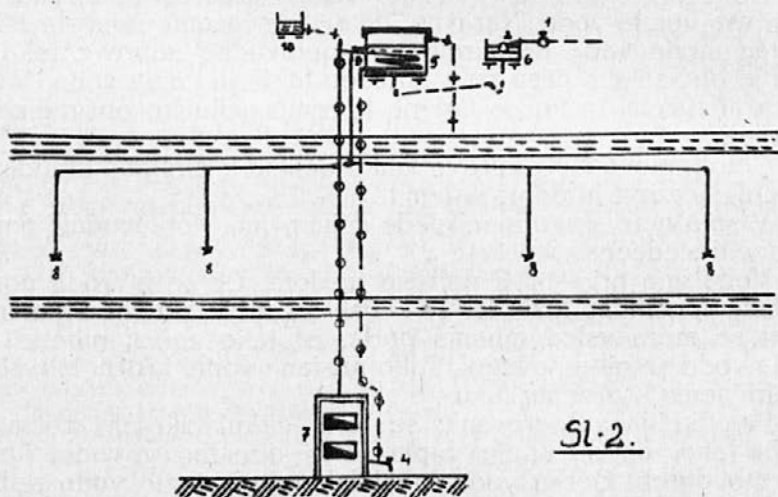
Pri indirektnem ogrevanju pa ne gre gorka voda v mrzlo, nego
je speljana po ceveh, odda svojo temperaturo skozi cevi mrzli
vodi, se vsled tega ohladi in cirkulira kot hladna voda navzdol.

Prednost direktnega ogrevanja je v tem, da je cela naprava
zelo preprosta.

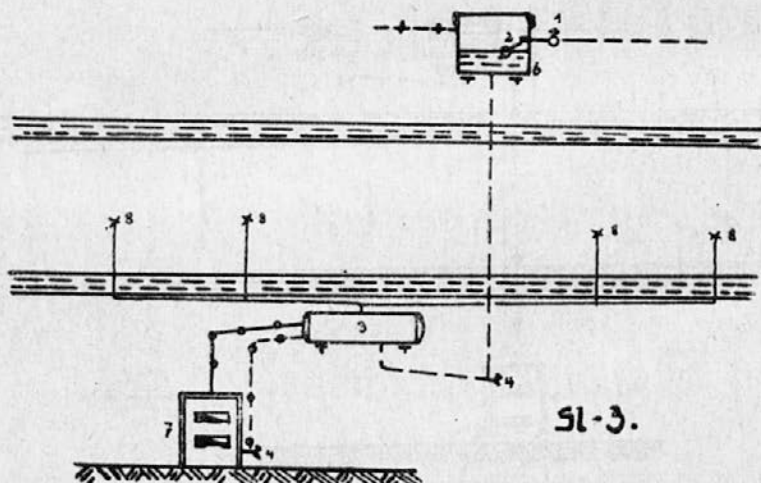
Prednosti indirektnega ogrevanja pa so, da ostane voda, katera
je namenjena za uporabo, čista. Aparati, kolli in cevovodi zato ne
trpijo toliko vsled raznih primesi, ki tvorijo vodni kamen.

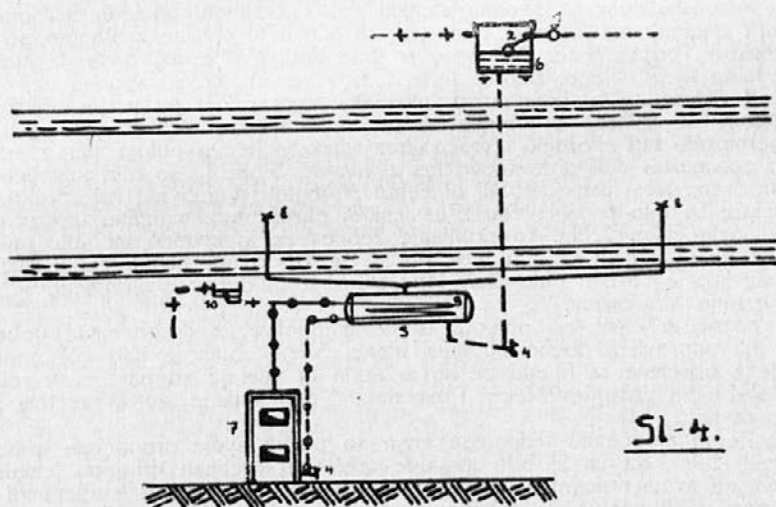
Sl. 1. nam predstavlja napravo za direktno ogrevanje, odprtega sistema. Gorka voda je speljana naravnost v mrzlo vodo v rezervoarju št. 5. Iz slike je dalje razvidno, da je ta rezervoar spojen na eno stran z vodovodom, to je z mrzlo vodo, na drugo stran pa je napeljava gorke vode.

Sl. 2. nam predstavlja indirektno ogrevanje, odprtega sistema. Razlika med obema sistemoma je, kakor že omenjeno, da gorka voda ni speljana naravnost v mrzlo vodo, nego da gre skozi takozvano ogrevno kačo, ki je nameščena v tem rezervoarju št. 5. Posebej še se opozarja, kakor je iz slike razvidno, da je priključen na to napravo še poseben kotličček, v katerega se istočako steka ogrevalna voda, to je takozvana posoda za razširjenje ogrevalne vode, št. 10.

Sl. 3. nam predstavlja direktno ogrevanje, zaprtega sistema. Voda je speljana zopet naravnost v mrzlo vodo zaprtega rezervoarja, takozvanega bojlerja.

Sl. 4.

Sl. 4. nam predstavlja indirektno ogrevanje, zaprtega sistema. Ogrevna voda je speljana skozi kačo kakor pri sliki 2. Ta kača je v zaprtem rezervoarju ali bojlerju. Kakor pri sliki 2, je potrebna tudi tukaj posebna posoda pa razširjenje ogrevne vode.

Drago Puc, tapetnik, Ljubljana:

KAKŠEN JE BIL RAZVOJ PREVLEKE STEN S TAPETAMI

Že prastari narodi so rabili za preobleko sten razne mreže, preproge, blagove itd. Mrežnato spleteno koso so rabili Egipčani kot preobleko spodnjega dela sten. S preprogami so bila pokrita tla, da so napravili nogi mehkejšo stopinjo. Rokodelci, rečemo lahko tapetniki, so morali imeti takrat precej spretnosti in smisla za umetnost, ker je bila pletena tvarina trda in težko upogljiva, poleg tega tudi rob ni bil dosti raven. Preproge so se pritrdjevale na omet ali leseno podlago na stenah. Kaj je rabil egipčovski tapetnik za pritrditev teh preprog na steno, nam ni znano. Gotovo so poznali neke vrste kleja, kot ga je rabil n. pr. čevljar tedanje dobe, ali pa mizar. Precej so rabili, za pritrditev preprog tudi posebne žeblice, podobne onim, katere so rabili pri oblažinjenju pohištva. Tedaj so pokrivali stene deloma ali v celoti, kakor je pač odgovarjalo kraju, kjer se je vršilo delo. Preproge so bile izdelane jako skrbno in nenavadno velike. Prevleka sten se je izvršila z izredno skrbnostjo in natančnostjo. Ohranjen pa od tedaj ni noben vir, ki bi le količkaj pojasnil, na kakšen način se je to vršilo in kakšna sredstva so bila potrebna za izvršitev teh del. Le malo je znano, da so rabili tudi žeblice za pritrditev, kakšne in iz kakega materiala, pa ni znano.

Pozneje, v rimskih časih, je bilo zelo v modi razobešanje perzijskih preprog po stenah palač. Takrat so tudi izdelali ogromno perzijsko preprogo, ki je bila namenjena za kraljevo belo palačo v Masedni. Od tam so jo potem odnesli mohamedanci, kateri so po smrti svojega preroka Mohameda v kratkem času

podjarmili Perzijo. Ta preproga je bila dolga 75 m in široka 15 m. Slika, ki je bila vtkana v to preprogo, je predstavljala raj. Drevje, cvetlice in sadje je bilo tkano iz dragih kovin. Ta preproga seveda ni služila za oblogo tlaka, marveč stene.

V romanski dobi so spodnji stenski del v cerkvah, palačah in domovih pokrivali z nagubanim blagom. Stene, ki so bile tako pokrite z blagom, so bile nalašč za to pripravljene. Obložene so bile bodisi z lesom, bodisi z materialom, ki ni kvaril blaga. Bilo je tedaj tudi v navadi, da so spodnji del stene pokrivali z lesenimi ali kamenitimi ploščami, zgornji del pa je bil obložen s preprogami ali usnjeno preobleko ali pa tudi navadno pleskan. Pri vsch teh delih je moralo biti predelo izvršeno kar najskrbneje. Pri oblogi sten z usnjem so bili posamezni deli pritrjeni na les z vidnimi žebliji, ki so bili pozlačeni ali pa bronzirani. Kosi usnja so bili običajno štirioglati. Vhodi in vrata, katere so bila težka, so bila preoblečena z usnjem in okrašena z mnogimi bronziranimi ali pa pozlačenimi žebliji. To pribijanje žebeljev se je izvršilo na jako umeten način, bodisi v linijah, ali pa tudi, da so se za to uporabljali žebliji različne velikosti, kar je seveda dalo prav lepo sliko. Iz te dobe so ohranjene še duri v samostanu Maulbronu.

V poznejših časih so oblagali stene mnogokrat z dragocenimi gobelini, ki so bili napravljeni točno po meri stene. Stena sama je bila kot podloga preobleke prirejena iz finega peska in apna in vdeleni so bili leseni robovi, ki so služili za pritrditev blaga. Posebno pri gobelinah je moral tapetnik jako skrbno ravnati.

Grofje in mogočniki tedanjega časa so pustili svoje dragocene gobeline razobesiti tako, da jih je bilo mogoče vsak hip prenesti drugam. Jemali so jih seboj na svoja potovanja, kjer so jim služili pri poseh kot legitimacija njih mogočnosti in bogastva. Ti gobelini so bili zelo močno obrobjeni. Na robovih so bile prišite rinčice, da so jih lahko obešali na poljubna mesta.

Do renesance je bila stena tako razpredeljena, da je prišlo blago nekako čez sredo, odnosno malenkost čez višino duri. Od te dobe naprej, v dobi baroka, rokoko in pozneje pa je segala obloga sten z blagom skoro do stropa, tako da je bilo več prostora za svileno blago, ki je bilo okrašeno na krajih s franzetami ali pa pozlačenimi letvami. V tem času so bile pričvrščene tudi prve preproge na tlak (z žebliji).

Slog Ludvika XVI. in dalje pa zahtevajo že oblogo sten od stropa do tal. To je ostalo z malo spremembami do danes, ako izvzamemo nekatere stene, ki so obložene kombinirano z lesom in tapetami.

V dobi Empirija so bile preoblečene posebno lepo, v gradovih za zabavo prirejene sobe. Te sobe so bile preoblečene od stropa do tal in tudi strop sam. Rabilo se je za preobleko teh sob blago v živih barvah in je bilo napeto na jako umeten način. Pri tej dekoraciji je bil strop v sredini povzdignjen v nekako šatorsko obliko. V spalnicah in budoarjih so bile stene gladko preoblečene, največ s krefonom, ki ima velike cvetlične vzorce v naravnih barvah s temno, pa tudi svetlo podlago. V tej dobi je bila preproga že vsakdanja potreba vsakega meščana in preproge so bile razgrnjene po celi sobi ter pritrjene z žebliji. Ozke pole preprog so se v sobi za preobleko sten ali pa tudi tal krojile tako kot danes, da je bil vzorec nepretrgan in skupaj sešit. Šivanje preprog je bilo jako mučno in zamudno ter seveda ročno. Posebno mučno je bilo šivanje preprog Brüssler in Smirna.

Meščani so radi rabili klobučevinaste fiskane preproge, katere so tapetnikom delale manjše preglavice. Ohranjen je iz one dobe v vutemberški kroniki dogodek, ki se je na tem dvoru pripetil, ko je princezinja Olga dobila tapetnika pri šivanju preprog; kakšne vrste so bile preproge, kronika ne pove. Čudila se je, da šivajo preproge tapetniki, ko to delo pri njih izvršujejo krojači sami. Bila je rodom Rusinja. Ista princezinja je dala koncem 19. stoletja preobleči svojo toaletno sobo z belim prozornim blagom. Stene in strop so bile preje preoblečene z rumenim blagom. Blago na stenah je bilo navpično nagubano, strop pa kot žarki solnea, koncentrirani v sredino stropa. Za pokritje robov spodaj in zgoraj je služila s svilo preoblečena letev, ovita z vrvice.

Koncem 19. stoletja se je pojavila tudi že papirnata tapeta, ki je imela v začetku čelno borduro jako široko. Ta se je pozneje zožila, spodnji del pa je bilo treba večkrat s škarjami zaokrožiti.

(Nadaljevanje sledi.)

R A Z N O**Mojsrske preizkušnje.**

Pred kratkim je izšla uredba o mojsrskih preizkušnjah. Ta uredba je izdana na podlagi novega obrtnega zakona, ki predvideva, da mora vsakdo, kdor hoče nastopiti kak rokodelski obrt, poleg dosedaj običajne usposobljenosti dokazati tudi, da je prestal mojsrski izpit. K temu izpitu se pripuščajo oni, ki so bili po pomočniškem izpitu najmanj tri leta zaposleni kot pomočniki dotične stroke. Kdor je bil 9. marca t. l. pomočnik, temu ni treba pomočniške preizkušnje in mora le dokazati najmanj triletno pomočniško službovanje.

Zbornica TOI je že zbrala imena mojsrov, ki so jih predlagale poedine za druge kot strokovnjake za prisednike pri preizkuševalnih komisijah. Mojsrski izpiti se bodo vršili redno pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, pa tudi pri okrožnih odborih, kjer in kadar se bodo ti ustanovili. Komisija bo obstojala iz predsednika, ki ga imenuje ban, in pa iz dveh prisednikov-mojsrov iz seznama izpitnih komisarijev, ki ga sestavi zbornica.

Zaenkrat bodo izpitne komisije formirane pri zbornici in izgleda, da se bodo ta izpitna zaupništva ustanovila tudi v Mariboru, Celju in Novem mestu, kjer bodo sedeži okrožnih odborov. Že v prihodnjih dneh je pričakovati imenovanje in sestavo mojsrskih izpraševalnih komisij. Istočasno se bode tudi naznailo, kako in kam je treba vlagati prijave za mojsrske izpite.

Okrožni odbori.

Na prihodnji seji obrtnega odseka, ki se bode vršila 7. junija t. l., bode zbornica imenovala pripravljalne odbore za okrožne odbore v Mariboru, Celju in Ljubljani. Ti pripravljalni odbori bodo izvršili vsa potrebna pripravljalna dela za končno ustanovitev okrožnih odborov. Začasno pa bodo vršili tudi funkcije teh okrožnih odborov.

Iz Zbornice TOI v Ljubljani.

Dne 7. in 8. junija se bodo vršile pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo seje odsekov, plenarna seja in seja Zavoda PO. V seji obrtnega odseka, ki bo 7. junija dopoludne, bo na dnevnem redu splošno poročilo o akcijah zbornice za TOI, imenovanje pripravljalnih odborov za okrožne odbore, vzorna pravila za obrtne zadruge, vprašanje mojsrskih preizkušenj in ureditev pristojbin, zavarovanje obrtnikov ter predlogi za izvršilne uredbe k novemu obrtnemu zakonu.

Isti dan se bode vršila tudi seja Zavoda za pospeševanje obrta Zbornice TOI, na kateri se bode razpravljalo in sklepalo o važnih akcijah za pospeševanje obrta.

Na plenarni seji, ki bo dne 8. junija dopoludne, bode med drugimi važnimi gospodarskimi vprašanji v razpravi tudi vprašanje obrtne zakonodaje in izvršilnih predpisov ter zavarovanje obrtnikov.

Usposobljenost poslovdij.

Do novem obrtnem zakonu mora imeti poslovdja enako usposobljenost kakor mojster dotične stroke sam. Vsa podjetja rokodelskega značaja, ki obratujejo s poslovdjo, bi torej morala izkazati, da ima njihov poslovdja tudi mojsrski izpit. Ker pa se ti izpiti še niso vršili, se oblastva države načela, da se od poslovdij mojsrski izpit ne bo zahteval toliko časa, dokler ne bo dana prilika, da se dotičnik podvrže mojsrski preizkušnji. Glede vodij elektrotehničnih podjetij je izdalo ministristvo trgovine in industrije naredbo, ki smatra, da so si dosedanji tehnični vodje v pogledu usposobljenosti po § 446. obrt. zak. pridobili pravico, da se jih smatra za usposobljene tudi v bodoče, četudi novi obrtni zakon vsebuje ostrejšje predpise.

CENI OBRRTNIŠKE IZDELKE!

S T R O K O V N I T E Č A J I

Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani posveča veliko pažnjo raznim strokovnim tečajem, ki naj izpopolnijo obrtnike, pa tudi obrtniški naraščaj v tehnično-komercialnem pogledu. Že lansko leto smo omenjali, da je tekem dveh let šlo skozi zavodove tečaje čez 1000 udeležencev. Kaj znači uspeh takega izobraževalnega dela za strokovni nivo obrtnišva, si lahko vsak predstavlja po teh številkah.

Tudi letošnje leto je zavod priredil več tečajev in sicer:

Tečaji za avtogeno varenje.

Tečaj za avtogeno varenje traja običajno 10 do 14 dni celodnevno. Namen tečaja je, izvežbati udeležence v moderni tehniki varenja različnih kovin, na primer železa, jekla, bakra, medi, aluminija itd. To je velike važnosti za kovače, ključavničarje in mehanike, pa tudi za druge kovinarske stroke. Kdor pravilno vari, izvrši na prelomljenih ali počenih mestih kovinskih predmetov v najkrajšem času z malo truda in stroškov popravilo, ki na dohitem mestu drži pravitako ali še celo trdnjeje, kakor na celem. Pri varenju se namreč uporabljajo varilne palčice najfinjše kvalitete dohčne vrste kovine in pravilno varjeni šiv mora vsled tega držati neoporečno. Tudi je velike važnosti varenje ravno radi velikega pomanjkanja dela v obrtniških strokah. Varenje odpre obrtniku novo polje in priliko dela v popravilu raznih poljedelskih strojev, mehaniških predmetov itd.

V letošnjem letu se je vršil en tečaj za avtogeno varenje v Kranju od 18. do 30. januarja. Udeležilo se ga je lepo število mojstrov in pomočnikov. Enak tečaj se je vršil od 29. februarja do 12. marca t. l. v Celju, kjer je bilo celo 37 udeležencev.

Lužilni tečaji.

Za lesne stroke, osobito za mizarje so važni tečaji za luženje. V ta namen je zavod založil seznam receptov za luženje, ki jih objavljamo pravkar v našem listu in ki jih je sestavil strokovnjak in učitelj na Tehniški srednji šoli v Ljubljani, g. Adolf Dolak. Tečaji trajajo dva dni in so zvezani ponekod tudi s polirnimi tečaji.

Letos so se vršili jako dobro obiskani tečaji za luženje in sicer v Škofji Loki od 23. do 24. januarja, v Kamniku od 16. do 17. januarja, dalje v Radečah, kjer se je vršil tudi tečaj za poliranje, v Kranju od 2. do 3. aprila in v Zagorju dne 21. in 22. maja.

NOVI TEČAJI.

Tečaj za praktično delo na mizarskih strojih.

Pravkar je razpisan tečaj za praktično delo na mizarskih strojih. Tečaj se bode vršil od 6. do 11. junija t. l. od 18. do 20.30 ure zvečer v Vižmarjih pri Št. Vidu v delavnici mizarskega mojstra Andreja Kregarja. Predaval bo absolvent specialne lesne industrijske šole g. Ivan Kregar ml., ki bo udeležencem pokazal vse načine uporabe mizarskih strojev, opozoril med drugim tudi na nevarnosti pri delu ter udeležence seznanil obenem z najmodernejšimi metodami in tehničnimi izpopolnitvami pri izdelovanju lesa. Prijave je poslati neposredno zavodu za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani ali pa Zadrugi lesnih strok v Št. Vidu pri Ljubljani.

Opozorilo! Kol nalašč za olajšanje sedanjih težkih časov je izšla v slovenskem jeziku Herbert N. Cassonova knjiga »Kako premagam poslovne težave«. Izdala jo je uprava revije za trgovsko vedo »Uspeha«. Knjiga stane v platno vezana 62 Din, broširana pa 50 Din. Naročniki »Uspeha« dobe za mesečno naročnino 25 oziroma 20 Din pet H. N. Cassonovih knjig, ves letnik »Uspeha« in ves letnik družinske revije »Priatelj«. Naroči se v upravi »Uspeha«, Ljubljana, Dalmatinova 10.

IV. BRUNČIČ

stavbeni in pohištveni pleskar in ličar. -- izvršuje vsa v to stroko spadajoča dela ter se toplo priporoča cenjenim naročnikom

LJUBLJANA

Kolodvorska ulica šte. 28

Cene zmerne, delo solidno, postrežba točna!

Telefon šte. 34-76

Telefon štev. 30-20

Rač. pošne hranilnice
štev. 14.003

ZANATSKA BANKA
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE A. D.
PODRUŽNICA LJUBLJANA
LJUBLJANA, DUNAJSKA C. 31

sprejema vloge na knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje:

po 5% z dnevno razpoložljivostjo cele vloge,

po 6% vezane na odpovedne termine, navedene v bančnih
vložnih knjižicah,

po 6 $\frac{1}{2}$ % vezane na 3 mesece,

po 7% vezane na 6 mesecev.

Rentni davek plača banka iz svojega. — Denar se lahko pošilja po položnicah Pošne hranilnice, ki so interesentom brezplačno na razpolago.

Za:

**DOM,
OBRT
in
INDUSTRIJO**

DÜRKOPP

ŠIVALNI STROJI

ZALOGA:

**LUDV. BARAGA
LJUBLJANA**

TELEFON 29-80

ŠELENBURGOVA ULICA 6

KREDITNI ZAVOD

ZA TRGOVINO IN INDUSTRIJO

LJUBLJANA

PREŠERNOVA ULICA 50

(V LASTNEM POSLOPJU)

Brzovavke: Kredit Ljubljana — Telefon šte.: 20-40,
24-57, 25-48; interurban: 27-06, 28-06 — Peterson
international Banking Code

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safedepoziti itd.